

Policratici Contenta

Johannes <von Salisbury, Bischof>

Parrhisius, 1513

Ca. xv. Que p[er]tineant ad relogione[m] proco[n]sulu[m]: p[re]sidu[m] &
ordinarioru[m] iudicu[m]/ &q[ua]ten[us] exenia p[ro]te[n]di liceat: & de
cicerone/ Bernardo/ martino gaufrido carnote[n]si.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70332](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70332)

Polícratici de Curialiū nūgis.

gis iudicem sequi oporteat. Si enim testes oēs eiusdē honestatis & estimationis sint / & negotii qualitas: ac iudicis mot⁹ cū his concurrerit / sequenda sunt omnia testimonia. Sin nō quidā eorū aliud dixerint: licet impari numero / credēdū est q̄ nature negotii cōuenit / qđ inimicitie aut gratie suspitione caret. Cōfirmabitq; iudex motū animi sui ex argumētis & testimoniis que rei aptiora & vero pximiora esse cōpererit. Nō enim ad multitudinem respici oportet: sed ad sincerā testiū fidem & testimōia quibus potius lux veritatis assistit. Ipsi quoq; presumptionib⁹ frequentissime stabit donec p̄betur cōtrarium. Nā & salomon cū in litigio meretricū infantē diuidi precepisset / & altera eum mallet alteri viuū cedere: ipsa tamen reclamante nec tibi nec michi sit: sed diuidatur: illi viuū infantē restituendū censuit: que nō acquieuit / vt viuū moreretur. Argumento liquidem trabebatur p̄babili: vt matrē crederet que diligebat: cū opinionē ei⁹ aut fidem / aduersa probatio nequaq; euacuaret. Vñ & diuus adrianus rescripsit iudicantis dilatans in examinatione testium facultatē. Et verba quidem epistole hec sūt. Tu magis scire potes quāta fides habenda sit testibus: qui cuius dignitatis: & cuius estimationis sint: & qui similiter visi sunt dicere: vtrūvnum eundēq; sermonē meditatū attulerit: an ad ea que interrogaue-
ris ex tempore verisimiliter responderint. Que argumenta / & quēadmodū cui⁹ rei probande sufficiant: nullo certo modo factis diffiniri potest. Alias numerus testium: alias dignitas: & auctoritas: alias veluti consentiens fama confirmat rei de qua queritur fidem. Hoc igitur solum tibi respōdere possum sūmatim: nō utiq; ad vnā speciem: p̄bationis cognitionē statim alligari debere: sed ex sētētia animi tui te estimare oportere: quid aut credas: aut parū tibi probatū opineris. Iudici ergo plurimū licet dū in oībus seruit x̄itati / q̄ si (vt solet apud improbos) p̄clitari cognouerit: ad p̄fessionē eius qui necessarij fuerit euocabit: & ad testimoniū cōpellet inuitos. His tñ exceptis quos aduers⁹ certas p̄sonas testificari iura non cogunt.

Que pertineant ad religionem procōsulum p̄fidum & ordinariorum iudicium: & quatenus exenia protēdi liceat: & de cerone bernardo martino gaufrido carnotensi. Ca. XV.

ff. de offi. p̄fess. l. illicita.

ertinet autē ad religionem p̄fidis providere: ne potētiores viri iniuriis afficiant humiliores. ne defensores eorum calūniosis criminibus infectētur innocentes. Prohibebitq; illatas exactiones & violentias fa-

tas/& extortas metu/venditiones & cautiones:vel sine precii
 muneratione/ne & ipse prouinciam in prebendis hospitii one
 ret. Deniq; ne quis iniquū lucrum:vel dānū sentiat:precaurebit.
 Congruit enī bono & graui prefidi curare vt pacata & quieta
 sit prouincia/qđ facile obtinebit si sollicite agat:vt malis hoib⁹
 prouincia careat eosq; cōquirat. Nā & sacrilegos/latrōes:fures:
 plagarios:conquirere debet.& prout quisq; deliquerit in eū ani
 ma uertere:receptatoresq; eorū sine quibus latro diutius latere
 non potest. Omni vero ius reddenti obseruandum est:vt in ad
 eundo quidem facilem se prebeat:sed contēni nō patiatur. Vn
 de mandatis adiicitur ne prefides in vltiorem familiaritatez
 prouinciales admittant:nam ex conuersatione equali cōtēptio
 nascitur dignitatis:& summatim ita ius reddi debet: vt aucto
 ritatem dignitatis ingenio suo augeat. Sed & in cognoscendo
 nec excandescere aduersus eos quos malos putat:nec precib⁹ ca
 lamitosorum illachrimari oportet. Id enim non est cōstantis &
 recti iudicis:cuius motum animi vultus detegit. Quid enī in
 viro graui deformius q̄ si ad aures gene pallent:cutis in rugas
 cōtrahitur:scintillant oculi:turbatur vultus: aut si sanguinez fa
 ciei ira accēdit:& quasi excludit in superficie:spumantia torquē
 tur labra:brachia iactantur:saliunt pedes:corpus trepidat. & to
 to gestu non tam iratum exprimit q̄ insanum? Certe cum tales
 video:compatior illis:mihiq; metuo: memor hominum quos
 in affrica esse in libro naturalis hystorie apud pliniū didici. Di
 cuntur enim effascinare voce & lingua. vt si impēsius forte lau
 dauerit pulchras arbores:segetes ameniores letiores infantes/
 equos egregios:pecudes pastu & cultū optimas:repēte moriā
 aut pereāt. Fascinatio quoq; oculorū exitialis est. Refert idem
 esse hoīes in illincis qui interi:nāt vidēdo quos diutius irati vi
 derint:eosq; ipsos mares feminasq; qui visu nocentes sunt:pupil
 las in singulis oculis habere binas. Apollonides quoq; perhibet
 in sithia nasci feminas que bithie vocantur:& easdem in oculis
 binas habere pupillas:& perimere si quem visu forte irate aspe
 xerint. Vereor ne his cognati sint iudices iracūdi. Tradūt etiā
 phisognomi eos qui habēt oculos maculosos ad neqtia pniōres.
 Que vero de p̄fidibus aliisq; iudicib⁹ dicta sūt:debēt & apđ pro
 cōsules q̄s nostrates vulgarit̄ dicūt iustitias esse errātes obtinere.
 Et nomen quidem erroris:& si non officio:psonis tñ eorū con
 uenit: qui euntes post concupiscentias suas in sectatu auaritie:
 & depredatione populariū a tramite equitatis aberrāt. Debent

ff. de offi. p̄cō.
 l. obseruare. in
 princi.
 ff. de offi. p̄s. l.
 congruit.

ff. de offi. p̄s. l.
 obseruādum.
 vsq; ibi. quid
 enī in viro.

Itā multa s̄
 gna turbatio
 nis q̄ reproba
 tur in viro gra
 ui. Et vide pul
 chra de his s̄
 gnis. s. lib. iiii
 ca. viij. in fi.

Q̄ in illincis
 sunt hoīes oc
 cidētes quos
 irati aspiciūt.

In sithia sunt
 femine bithie
 visu occidētes
 habētes ocu
 los maculosos
 sūt nequiores.

Policratici de Curialiū nugis.

ff. de offi. p̄st. l. plebiscito.

ff. de offi. p̄cō. l. solet. x. non vero. vsq; ibi. licet enim.

xj. q. iij. non licet. xij. q. v. nō sane. Itē p̄tra ciceronē qui negauit a silla mutuo recepisse pecuniam/et postea dephēsus in mendacio risu se excusauit.

Eugenij continecia in accēptione muneris alitigante re vel spe.

Bernardi clareuallēsis cardinalis continecia.

aut officia oim eē gratuita: vt nihil extra statutū exigat: s; nec recipiat. Sed forte qd statutū sit queris. Plebiscito cōtinetur: ne quis presidū mun⁹ donūve caperet: nisi esculentū poculentūve: et id quidē intra dies pximos pdigat qd et ad p̄cōsules/aliōsq; magistrat⁹ ex mādato principis transit. Non vero in totum debent exeniis abstinere: sed modū adhibere. Vt vero nec in totum abstineāt: nec auare modū exeniorū excedāt: diuus seuer⁹ et impator Anthonius elegantissime sunt epistola moderati. Cui⁹ epistole verba sunt hec. Quātū ad exenia ptinet audi qd sentim⁹. Vetus puerbiū est. Nec oīa/nec semp/nec ab omībus. Nam valde inhumanū est a nemine accipere: sed passim vilissimū est/et per oīa auarissimū. Qd autē mandatis cōtinetur: ne donū vel mun⁹ ipse p̄cōsul/vel qui in alio officio erit accipiat/ematve quid nisi victus quotidiani causa: qd ad exenia iam nō pertinet: sed ad ea que eduliorū excedant vsū. Sed nec exenia pducēda sunt ad nimiam qualitātē. Licet enī patrociniū iustuz possit vēdere aduocat⁹: & peritus iuris sanū cōsiliū: iudiciū vendere omīno nō licet. Cicero cum in palacio domū vellet emere & pecuniā in presens nō haberet: a silla qui tūc reus erat mutuo sextertiū vities tacite accepit. Ea res priusq; emere prodita est et in vulgus exiuit/obiectūq; ei qd pecuniā dom⁹ emende causa a reo accepisset. Tūc Cicero inopinata exprobratione permotus accepisse se negauit dicēs se domū nō esse empturum. Atq; adeo fallum est (inquit) qd obiicitis vt verū sit me pecuniā accepisse si domū emero. Sed cū postea emisset & hoc mendaciū in senatu ei ab inimicis opponeret: risit satis atq; iter ridēdum imprudētēs (inquit) hoīes estis: cū ignoratis prudentis & cauti patriifamilias esse qd emere velit: empturū sese negare ppter cōpetitores emptionis. Sic itaq; qd inficiari nō poterat: urbano facetoq; diluit dicto: rem magis dignam faciens risu q̄ crimine. Familiare liquidē habebat: vt quotiēs obiectū turpe abnegare non posset responsione ioculari illud elideret. Amplectende memorie/& imitande sanctitatis summus pontifex Eugenius quē vidisti nullū omīno mun⁹ hoīs litigātis recipiebat: aut cui litē crederet iminere. Vnde cū in aduentu suo prior quidā modice facultatis cuius causam nōdū audierat: ei marcā auri deuotionē multa instāter offerret: nondū inquit domū ingressus es & iā vis corrūpere dñm. Corruptionē nāq; vir sanct⁹ credidit quicquid offerebatur iudici lite pendente. Bernardus quoq; clareuallēsis monachus / & sanctorum cosme & damiani dyaco⁹

nus cardinalis rome degēs in excelsis singulariter habitauit excutiens man⁹ siras ab omī munere vt nōdum natus sit: cui⁹ aurū vel argentū in mun⁹ acceperit. Quid referam martinū⁹ qui cōtra morē a legatione pauper rediēs: cū ab epō florētino equū socio necessariū magna cōpulsus instantia accepisset eūde restituit donatori: ex quo eū ab initio dati muneris causam in roma na curia ventilandā habuisse cognouit. Qd & plenius sanctus clareuallēsis abbas qui eū perfectius nouerat refert in libro doctrinali: quē ad sanctū Eugeniū de cōtemplatione vel consideratione scribit. Taceo qd venerabilis pater Gaufridus Carnoteñ. legatus aquitanie puincialium munera nō recepit nisi in causa esculēti & poculēti: & hoc cū summa frugalitate: sed omīa que in exeniorū ratione offerebātur vt stercora cōtemnebat. Testatur sanct⁹ Bernard⁹ clareuallēsis qd piscem quē vulgo sturtionē dicūt a deuoto quodā legationis sue clerico gratis accipere noluit: nec ante acquieuit offerētis iprobitati q̄ ei pro admissio exennio precium numeraret.

Martini cōtinentia.

Gaufridi cōtinentia.

C De crimine repetūdarū quo tenētur iudices & presides qui aliquid oīno accipiūt ppter eas res que sibi sunt ex officio faciende: & de samuele q̄ docet iuge sacrificiū esse debere in domo iudicis que seipsam collatione iustitie: & honorū operum exhibet templum dei.

Capitulum XVI.

S Ed crebrescētibus vitiis etiā in clero sunt hodie cōtinentie tāte exempla rarissima: cū tñ de cēsura legum summa cōtinentia magistratib⁹ omībus sit indicta. A deo quidē vt qui ordinariā gesserit potestate: quicquid ex vetere delegationis titulo pfligauerit: cū dispendio pudoris atq; fortune id est honoris atq; dignitatis: de ppriis facultatib⁹ intra puinciā positus inferre cogat. Lege quoq; iulia repetūdarum tenet qui cū aliquā potestate haberet ob iudicādū: vel nō iudicādū: decernendū vel nō decernendū: aut ob denunciādū testimoniū vel nō denūciādū: pecuniā acceperit: et in summa quo magis aut min⁹ quid ex officio suo faceret: nec vsu capit qd accipit anteq̄ redeat in potestate eius a quo pfectū est aut heredis. Venditiones quoq; & locationes pluris minoris ve factas lex ista rescindit: & ea dānati testimoniū publicū dicere: aut iudices esse: aut postulare phibētur. Et licet cōnicti extra ordinē hodie puniātur: plerūq; dānātur exilio: vel etiā durius p ut admiserint. Sed & ab heredibus pena repetit. Inspice verba legis: & quāta indignatiōe crimen hoc persequat attende. Vt

ff. ad. l. iulii. res. pe. l. iij. iij. et. vj. in puinci.

ff. ad. l. iulii. res. pe. l. qd cōtra. vsq; ibi. r. ea. ff. ad. l. iulii. res. pe. l. ea d. ij. r. n. ff. ad. l. iij. rep. lex iulia. §. hodie. f. q. j. in ff. ff. ad. l. iij. rep. l. ij. r. l. eo. l. ij.